

SPECIFIČNI CILJ 1

Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej uniji za povečanje prehranske varnosti

OPREDELITEV POTREB

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA in ANALIZE SWOT
1.	Zagotoviti primerljiv dohodkovni položaj KMG	Dohodki v kmetijstvu so bistveno nižji kot dohodki v gospodarstvu Slovenije in predstavlja okoli 20 % dohodka v celotnem gospodarstvu Slovenije. Prav tako je kmetijski dohodek med najnižimi v EU saj je Slovenija glede na kazalnike podjetniškega dohodka, neto dodane vrednosti in factorskega dohodka v kmetijstvu vedno daleč pod povprečjem EU. Zaradi slabše strukture slovenskega kmetijstva in počasnega prestrukturiranja kmetijstva pa se razlike do dohodka v gospodarstvu Slovenije in povprečnega kmetijskega dohodka EU ne zmanjšujejo. V dohodku KMG velik delež predstavljajo subvencije (neposredna in OMD plačila). Brez njih bi bil dohodkovni položaj KMG še bistveno slabši, zato pomembno vplivajo na ohranjanje KMG in kmetijske proizvodnje.
2.	Zmanjševanje razlik v dohodku med KMG na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in KMG izven OMD	Podatki o neto dodani vrednosti KMG na PDM kažejo, da je ta vrednost OMD pod slovenskim povprečjem in bistveno pod vrednostmi izven OMD, kljub obstoječim podporam za OMD. Očitno je, da bi se razkorak med KMG na OMD in KMG izven OMD še bistveno povečal, če ne bi prejeli dodatne pomoči.
3.	Zagotavljati stabilnost dohodka KMG	Dohodek v kmetijstvu je zaznamovan z velikimi tržno-cenovnimi tveganji, kar se odraža v nihanju dohodka na KMG. Nestabilnost dohodka ima dolgoročno negativne posledice na kmetijsko proizvodnjo. To se odraža v spontanah procesih prestrukturiranja kmetijstva (postopno opuščanje kmetovanja in vse večji koncentraciji/intezifikaciji kmetijske proizvodnje). Podatki kažejo, da subvencije (neposredna in OMD plačila) najbolj stabilen vir dohodka na KMG, zato imajo pomembno vlogo pri stabilizaciji dohodka KMG in s tem večanju odpornosti kmetijstva.
4.	Zmanjšati izpostavljenost KMG vremensko/klimatskim tveganjem	Podnebne spremembe se kažejo v vse pogostejših negativnih vremenskih pojavih, ki se odražajo v vse večjih škodah v kmetijstvu. Glede na nižji interes KMG po individualnih instrumentih za obvladovanje tveganj in načelni naklonjenosti po skupinskih oblikah obvladovanja tveganj, je nujno, da se odpornost KMG poveča s skupinskimi instrumenti obvladovanja tveganj, ki tveganje razpršijo.
5.	Ohranitev proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč	V Sloveniji je kmetijstvo skoncentrirano bolj na vzhodu države, ker je zahodni del bistveno bolj hribovit in posledično bolj gozdat ter se skoraj v celoti nahaja na OMD gorskih območjih. Tu je zaznati upadanje kmetijske aktivnosti, počasnejšo rast povprečne velikosti KMG in zaraščanje kmetijskih površin. Ohranjanje kmetovanja na teh območjih je pomembno zaradi ohranitve proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč. Pretežno ekstenzivno kmetijstvo ugodno vpliva na ohranjanje biodiverzitete v kmetijski krajini, ima pa tudi druge pozitivne učinke (okoljskih, demografske, socialne...) Glavni instrument kmetijske politike za ohranjanje kmetovanja in tako proizvodnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč so subvencije (neposredna in OMD plačila), ki ohranjajo KMG in proizvodni potencial.

SPECIFIČNI CILJ 2

Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

OPREDELITEV POTREB

KMETIJSTVO IN HRANA

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA in ANALIZE SWOT
1	Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in tehnološki razvoj kmetijskih gospodarstev, vključno s preходом v krožno gospodarstvo	<ul style="list-style-type: none"> • Skupna factorska produktivnost v Sloveniji v obdobju 2005–2016 je bila večinoma pod povprečjem EU-28. V Sloveniji se je obseg kmetijske proizvodnje zmanjšal, medtem ko so vložki ostali v veliki meri nespremenjeni in stabilni. • Slovenija ima v primerjavi z EU–28 večje število PDM na kmetijsko gospodarstvo in spada krog DČ v EU-28 z najmanjšim številom obdelanih KZU na enoto dela. • Nižji sta tudi bruto in neto dodana vrednost / PDM. • Dostop do finančnih virov za kmetijske proizvajalce v Sloveniji je velik problem, zlasti so problem dolgoročni viri financiranja. • Majhnost GERK-ov, velika razdrobljenost kmetijskih zemljišč. • Neugodna starostna struktura. • Iz analize stanja so razvidni strukturni izzivi specifičnih kmetijskih sektorjev: mleko, dojlje, pitanje govedi, drobnica ter izzivi sektorjev, za katere je predpisana EU intervencija.
2	Povečanje konkurenčnosti kmetij na gorskih območjih	<ul style="list-style-type: none"> • Ker ima Slovenija velik del KZU na OMD, še posebej na gorskih območjih, so tamkajšnja kmetijska gospodarstva omejena pri povečevanju svoje produktivnosti z dejavniki, na katere nimajo vpliva, ter s tem tudi manj konkurenčna. • Tudi analiza podprtih kmetijskih gospodarstev iz naslova ukrepov M04.1 in M04.2 kaže na manjšo kapitalsko sposobnost in intenzivnost teh kmetij.
3	Povečanje konkurenčnosti in tržne naravnosti majhnih kmetij, ki imajo tržni potencial	Iz analize podprtih KMG v okviru ukrepov M04.1 in M04.2 je razvidno, da so podprta zlasti večja KMG, tudi na OMD. Očitno torej je, da izgubljam segment manjših kmetij v okviru investicijskih podpor.
4	Povečanje konkurenčnosti in tržne naravnosti ekoloških kmetij	Iz analize stanja je razvidno, da so naložbe ekoloških kmetov običajno manjše kot pri ostalih naložbah kmetij. Z namenom doseganja ciljev povečanje eko kmetovanja je potrebno ekološkemu kmetu zagotoviti dostop do investicij v povečanje konkurenčnosti in tržne naravnosti.
5	Tehnološki razvoj živilsko-predelovalne panoge, vključno z digitalizacijo in preходом v krožno gospodarstvo	Kljub ugodnim poslovnim rezultatom v pokriznem obdobju, je za slovensko živilskopredelovalno industrijo značilna nižja neto dodana vrednost na zaposlenega in nižja produktivnost glede na ostale dejavnosti.
6	Učinkovito delovanje AKIS ter prenosa inovacij in znanja v prakso	<ul style="list-style-type: none"> • S hitrostjo uvajanja tehnoloških sprememb v kmetijstvu ne moremo biti zadovoljni. • V analizi smo prikazali pomen uvajanja novih tehnologij, pomen povečanja tehnološke učinkovitosti. • Izpostavili smo razdrobljenost AKIS, pomanjkanje specializiranih svetovalnih storitev in prešibek prenos znanja in tehnologij v prakso.

GOZDARSTVO

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA in ANALIZE SWOT
1	<p>Povečanje konkurenčnosti gozdarstva in tehnološki razvoj v gozdno-lesni verigi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odprtost z gozdnimi prometnicami v Sloveniji še ni optimalna. Določena območja niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali celo onemogoča spravilo lesa. Potrebna je izpopolnitev mreže gozdnih prometnic do optimalne odprtosti. Realiziran posek je vsa leta zaostajal za možnim. En glavnih vzrokov je tudi zastarela in nevarna mehanizacija za sečnjo in spravilo lesa ter obnovo gozda. Z modernizacije le te se poveča varnost pri delu in poveča učinkovitost. Lastnikom gozdov je potrebno zagotoviti ustrezne informacije, potrebne za gospodarjenje z gozdom na njegovi posesti, kar bi omogočila nacionalna gozdna inventura ter izdelava gozdnogospodarskega načrta za lastnikovo posest, ki ga trenutna gozdarska zakonodaja ne predpisuje. • Potrebno je tudi modernizirati opremo obstoječih obratov za primarno predelavo lesa ter ustanoviti nove, z željo, da se večina slovenskega lesa predela doma. S podporo gozdarstvu in predelavi lesa ohranjamo življenje na podeželju in posredno ustvarjamo tudi nova delovna mesta v panogi. • Po obsežnih ujmah se gozdovi ne morejo obnoviti po naravni poti, zato je potrebno izvesti tudi sadnjo sadik gozdnega drevja, kjer naravna obnova ni uspešna. Nujno je potrebno vzpostaviti zadostno mrežo gozdnih drevesnic, za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja, organizirati in vzpostaviti ekipe za pridobivanje gozdno reprodukcijskega materiala s plezanjem na gozdno drevje, omogočiti izgradnjo hladilnic in sistemov za manipulacijo sadik od izkopa do uporabe na terenu.
2	<p>Zagotovitev ustreznega usposabljanja, svetovanja in informiranja ter prenosa znanja in inovacij v prakso za področje gozdarstva SC 10</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iz analize stanja je razvidna potreba po krepitvi usposobljenosti v gozdarskem sektorju.

SPECIFIČNI CILJ 3

Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

OPREDELITEV POTREB

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA in ANALIZE SWOT
1	Vzpostavitev in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano	<p>V Sloveniji ne moremo biti v celoti zadovoljni z načini povezovanja in uspešnostjo organiziranja verig vrednosti preskrbe s hrano. Med posameznimi člani je premalo zaupanja. Živilskopredelovalna industrija pa tudi ne koristi dovolj prednosti lokalne pridelave. Dodana vrednost pridelave in prireje je nizka. Kriza COVID-19 je razkrila, da se različni segmenti znotraj verige vrednosti preskrbe s hrano soočajo z različnimi izzivi, med katerimi je tudi pomanjkanje distribucijskih centrov in skladiščnih kapacitet za kmetijske proizvode, s katerimi bi lahko zagotovili koncentracijo ponudbe, ohranjanje kakovosti proizvodov, zmanjševanje stroškov, krajše dobavne poti in tesnejše povezovanje v verigi vrednosti preskrbe s hrano. Zato se kaže potreba po podpori medpanožnim organizacijam, ki bi omogočale močnejše vertikalno povezovanje ter s tem odpornejše verige vrednosti preskrbe s hrano, kolektivnim naložbam v distribucijske centre (kot osrednjih vozlišč verig vrednosti) in kapacitete za skladiščenje ter sektorjem, kjer so verige vrednosti preskrbe šibke.</p>
2	Boljša tržna organiziranost pridelovalcev za skupen nastop na trgu in krepitev neposrednega trženja pridelovalcev	<p>Iz analize stanja in SWOT je razvidno, da je ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev v verigi vrednosti preskrbe s hrano bistveno šibkejši glede na ostale deležnike v tej verigi. To se kaže npr. v vsiljevanju nepoštenih praks s strani večjih, ekonomsko pomembnejših členov v verigi, elastičnosti prenosa cen po verigi in razporeditvi dodane vrednosti. Prenos cen v verigi vrednosti preskrbe s hrano v Sloveniji je asimetričen. V primerjavi s pridelovalci imata v verigi preskrbe s hrano večjo pogajalsko moč živilsko predelovalna industrija in trgovina. Poslovne odločitve na kmetijah ne temeljijo v zadostni meri na poslovnih modelih ampak na iskanju trenutno najboljših kupcev namesto na dolgoročnih pogodbenih zavezah, s katerimi bi znižali tveganje. V tem smislu se kaže potreba po boljšem organiziranju in povezovanju s ciljem izboljšanja pogajalskega in ekonomskega položaja. Tudi COVID-19 kriza je pokazala, da so se pridelovalci s sklenjenimi dolgoročnimi pogodbami bistveno uspešneje spopadli z izzivi, ki jih je ta kriza povzročila na področju prehranskih sistemov. Hkrati se povečuje interes potrošnika po kakovostni hrani lokalnega izvora, kar je priložnost za še nadaljnjo krepitev lojalnosti domačih potrošnikov in pri pridelovalcih usmeritev v proizvode z višjo dodano vrednostjo (predelava), identiteto in prepoznavnostjo. COVID-19 kriza je dodatno spodbudila tudi razvoj inovativnih oblik (neposrednega) trženja na kmetijah, zato se kaže tudi potreba po spodbujanju naložb v predelavo, trženje in razvoj novih proizvodov pri pridelovalcih.</p>
3	Boljša tržna organiziranost za skupen nastop na trgu za področje gozdarstva	<p>Organiziranje je potrebno pri prodaji gozdnih proizvodov, kot tudi pri nabavi repromateriala. Na področju gozdarstva je potrebno ustanoviti skupine, katere bomo podprli in s tem vzpostavili nov pristop nastopanja na trgu.</p>
4	Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem	<p>Povečanje dodane vrednosti proizvodov preko vključevanja v sheme kakovosti je ena od ključnih strateških usmeritev RS na področju kmetijske pridelave in predelave. Začetna finančna</p>

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

	kakovosti med potrošniki	<p>podpora pridelovalcem, ki se šele vključujejo v sheme kakovosti je izrazito pomembna, saj jim na ta način omogočimo lažje prilagajanje zahtevam na trgu.</p> <p>Potrebi bomo zadostili z večjim vključevanjem kmetijskih pridelovalcev v sheme kakovosti in z novimi proizvodi iz shem kakovosti (npr.: vključevanje novih sektorjev v shemo »izbrana kakovost«: zelenjava, drobnica, žito, med, vino...) in morebitnem razvoju shem kakovosti (npr.: gorski proizvodi, proizvodi iz KOPOP sheme).</p> <p>Spodbujanje dviga kakovosti in dodane vrednosti proizvodnje kmetijskih pridelovalcev preko vključevanja v sheme kakovosti bi bilo potrebno nadgraditi tudi s promocijo, preko katere bo možno zagotoviti večjo osveščenost potrošnikov in drugih deležnikov v verigi glede kakovosti proizvodov.</p>
4	Povezovanje ekoloških proizvajalcev s ciljem večje prisotnosti ekoloških proizvodov na trgu in v verigah vrednosti	<p>Iz analize stanja je razvidno, da povpraševanje po ekoloških proizvodih v Sloveniji narašča hkrati pa narašča tudi zanimanje proizvajalcev za vključitev v sheme kakovosti ekološka pridelava in predelava. Kljub temu pa količine ekoloških proizvodov domačih proizvajalcev, ki vstopajo v verige vrednosti, niso zadostne.</p>
5	Krepitev kratkih dobavnih poti in lokalnih trgov	<p>Med slovenskimi potrošniki naraščata želja po lokalnih proizvodih ter zavedanje, da je lokalna hrana kakovostna in zaupanja vredna. Slovenski potrošnik je pripravljen za izdelke slovenskega porekla plačati več, pri čemer pa je tudi precej bolj ozaveščen in zahteven glede transparentnosti in etičnosti pri proizvodnji in predelavi živil.</p> <p>Povečuje se interes javnih institucij po oskrbi z lokalnimi proizvodi, raste pa tudi neposredno trženje na kmetijah.</p>
6	Učinkovito delovanje AKIS-a ter prenosa inovacij in znanja v prakso	<p>Usposabljanje in prenos znanja s področja načrtovanja in organizacije proizvodnje, izboljšav in optimiziranja delovnih procesov, zagotavljanja kakovosti, logistike, IKT znanja in digitalne kompetence, znanja s področja krepitve kulture (pogodbenega) povezovanja, upravljanja (management), razvoja in uvajanja inovativnih tržnih pristopov, skupnih nastopov na trgu, prodaje, financ in trženja bodo omogočila pridelovalcem za uspešnejši nastop na trgu in enakopravnejši položaj v verigah vrednosti. Med oblikami prenosa znanja bodo pomembne demonstracijske kmetije, panožni krožki, prenosi dobrih praks, ipd.</p> <p>Na učinkovitost in uspešnost verig vrednosti preskrbe s hrano ima digitalizacija velik vpliv. Ključno orodje je vzpostavljen sistem sledenja, ki omogoča sledenje hrani skozi celotno verigo preskrbe s hrano od »vil do vilic«. Tehnološki razvoj pomembno vpliva tudi na upravljanje verig preskrbe s hrano in omogoča optimiziranje procesov na osnovi avtomatizacije, robotizacije in digitalizacije npr. z vidika avtomatizacije procesov v skladišču. Za močnejše in odpornejše verige vrednosti je pomemben tudi razvoj inovativnih poslovnih modelov v vrednostnih verigah, ki temeljijo na uporabi digitalnih rešitev in krožnega gospodarstva.</p> <p>Za učinkovitejši prenos in izmenjavo znanj in inovacij so ključne kakovostne svetovalne storitve, ki sledijo napredku in uporabi sodobnih metod za prenos najnovejši spoznanj v prakso. Zato je potreba po povečanju dostopnosti do specialističnih svetovalnih storitev s področja načrtovanja proizvodnje, prava, trženja in prodaje, pogodbenega sodelovanja, digitalizacije.</p>

SPECIFIČNI CILJ 4

Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

OPREDELITEV POTREB

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA in ANALIZE SWOT
1	Zmanjševanje emisij TGP iz kmetijstva	<p>Dolgoročni cilj slovenskega kmetijstva v prihodnosti z vidika uspešnega upravljanja s podnebnimi spremembami je obvladovanje emisij TGP, ob hkratnem povečanju samooskrbe z zdravo in kakovostno hrano in ohranjanju kmetijskih površin v uporabi.</p> <p>Cilji so skladni z usmeritvami in cilji Resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo.si hrano za jutri« in petimi strateškimi stebri prilagajanja opredeljeni v Strategiji prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam.</p> <p>Kmetijstvo je eden izmed pomembnejših virov emisij TGP. V letu 2018 je prispevalo 9,8 % vseh emisij oziroma 15,6 % emisij v sektorjih ne ETS . K izpustom iz kmetijstva največ prispevata metan in didušikov oksid (skupaj preko 95 % emisij iz kmetijstva), nekaj pa še CO2. K emisijam TGP v kmetijstvu največ prispevata govedoreja (65,8 %) in rastlinska pridelava (28,3 %) (podatki za leto 2018) . Zmanjševanje emisij TGP je zato eden izmed pomembnih izzivov slovenskega kmetijstva.</p> <p>V obdobju po letu 2020 bodo ukrepi za doseganje cilja zmanjšanja TGP usmerjeni v zmanjšanje emisij na enoto pridelane hrane, kar je glede na naravne danosti za kmetovanje in strukturo emisij TGP v kmetijstvu še posebej pomembno pri priraji kravjega mleka in mesa govedi in drobnice. Ključna pri tem pa sta učinkovit prenos in izmenjava znanja, ki sta zaradi razdrobljenosti in majhnosti kmetijskih gospodarstev ter neugodne starostne in izobrazbene strukture še posebej zahtevna.</p> <p>Možnosti za zmanjševanje emisij TGP iz kmetijstva se na področju rastlinske proizvodnje kažejo predvsem v učinkovitejšemu gospodarjenju z dušikom, ki vključuje tako vrsto in količino, kot tudi čas in način aplikacije gnojil, optimizaciji gnojenja na podlagi analize tal in gnojilnega načrta, ustreznijem načinu obdelave tal, izboru ustreznega kolobarja z dovolj velikim deležem metuljnic in ozelenitvi tal.</p> <p>Na področju živinoreje je zmanjšanje TGP in amonijaka možno doseči z ustreznijim ravnanjem z živalskimi gnojili ter z izboljšanjem tehnologije reje, pašo živali, izravnavo krmnih obrokov, ustreznijim skladiščenjem živalskih gnojil, pridobivanjem bioplina itd., zato je tovrstno ukrepanje treba spodbujati.</p>
2	Ohranjanje organske snovi v kmetijskih tleh	<p>Ogljik se kot plin CO2 sprošča iz tal na različne načine in z različno intenziteto in prispeva k učinku tople grede. Posledično ima pomembno vlogo tudi pri podnebnih spremembah, zato se kot eden izmed stebrov skladiščenja ogljika upošteva tudi ogljik v tleh. Povečanje zalog ogljika v tleh (sekvestracija ogljika) je eden izmed pomembnih načinov zmanjšavanja količin ogljika v ozračju. Organski ogljik je sestavni del organske snovi v tleh. Vpliva na številne funkcije tal: tla kot habitat, biotska raznovrstnost, rodovitnost tal, zmožnost tal za rastlinsko pridelavo, zadrževanje vode, filtriranje, puferska kapaciteta in sposobnost tal za transformacijo snovi. Njegova vsebnost je odvisna od dolgoletnega</p>

		<p>ravnovesja med mineralizacijo in akumulacijo organske snovi. Vsebnost talne organske snovi (v nadaljevanju: TOS) je eden izmed glavnih pokazateljev kakovosti tal, učinkovitosti rabe tal ter ključen podatek za ocenjevanje učinkov rabe tal na potencialne izpuste TGP iz kmetijstva v ozračje. TOS je živa komponenta tal (rastline, živali, mikroorganizmi) in tudi neživa organska snov, ki je sestavljena iz humusa (stabilna organska snov) in odmrle organske mase na različnih stopnjah razgradnje/mineralizacije (manj obstojne komponente TOS oz. bolj ali manj razgradljiva organska snov). Prisotnost in aktivnost živih organizmov je ključnega pomena za procese nastanka obstojnega humusa (humifikacijo) in za popolno razgradnjo TOS (mineralizacijo) do osnovnih anorganskih sestavin (H₂O in CO₂) in posameznih hranil (P, K, Ca, Mg, B, itd.). Ohranjanje organskega ogljika v tleh, ki je glavni sestavni del TOS, je bistvenega pomena za trajnostno kmetijsko pridelavo, saj zmanjšanje vsebnosti TOS na splošno vodi v zmanjšano produktivnost.</p> <p>Država mora v skladu z zakonodajo LULUCF 2018/841 EU v obdobju 2021 do 2030 emisije TGP zaradi rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (mokrišča pa po letu 2026)), zagotoviti, da se obračunane emisije iz uporabe zemljišč v celoti nadomestijo z enakovrednim ponorom CO₂ iz ozračja z aktivnostmi posameznega sektorja. To je znano kot pravilo »no debit rule« – »kolikor emisij, toliko ponora«.</p> <p>Nova pravila spodbujajo države članice k okolju prijaznejši rabe zemljišč, ne da bi postavili nove omejitve. To bo kmetom pomagalo pri razvoju »podnebno pametnih« kmetijskih praks in podprlo gozdarje z večjo prepoznavnostjo podnebnih koristi lesenih izdelkov, ki lahko vežejo in skladiščijo ogljik iz ozračja, in nadomestijo druge materiale/izdelke, ki povzročajo neželene emisije.</p> <p>Prav tako mora država spremljati stanje tal na kmetijskih zemljiščih, zaradi pridobivanja podatkov potrebni za poročanje države o stanju organske snovi v tleh, za spodbujanje trajnostnih praks, kot so precizno kmetijstvo, agroekologija (vključno z ekološkim kmetovanjem), sekvestaciji ogljika v kmetijske površine. Kmetijstvo mora v skladu z zelenim dogovorom in EU strategiji od vil do vilic zasledovati tudi cilje boja proti podnebnim spremembam, varstvu okolja in ohranjanju biotske raznovrstnosti.</p>
3	<p>Prilagoditev kmetijskih gospodarstev na podnebne spremembe</p>	<p>Podnebne spremembe že sedaj kažejo vpliv na kmetijstvo in gozdarstvo. Nanju bodo vplivale tudi v prihodnosti, posledice pa se bodo precej razlikovale med posameznimi regijami v Evropi, saj so te odvisne od obstoječega podnebja, tipa in rabe tal, infrastrukture ter političnih in gospodarskih pogojev.</p> <p>Kmetijstvo je usodno odvisno od vremena oziroma podnebnih razmer, saj imajo temperatura zraka in tal, sončno obsevanje, zračna vlaga, količina in razporeditev padavin, pogostnost in intenzivnost vremenskih ujm odločilen vpliv na kmetijsko pridelavo. Ustaliitev novih in razmnožitvev obstoječih bolezni in škodljivcev rastlin zaradi spremenjenih podnebnih razmer bi lahko imela katastrofalne posledice tako za kmetijske pridelke, okrasne rastline in gozd. S propadom kmetijskih predelkov bi bila ogrožena prehranska varnost in ekonomski poloižaj kmeta. Podobno je z gozdom v Sloveniji, ki je po pestrosti, vitalnosti in rasti sicer dobro prilagojen na podnebje Slovenije, težave pa mu povzročajo vse bolj intenzivne, dalj trajajoče in pogoste vremenske ujme. Sem štejemo orkanske vetrove, suše, pozne pozebe, zgodnji sneg, žled in druge izjemne vremenske dogodke. Takim pojavom običajno sledijo še napadi škodljivcev ali bolezni, ki še dodatno oslabijo gozdno drevje ali lastniku gozda znižajo donos.</p>

		<p>Ukrepanje na področju prilagoditev kmetijstva mora usmerjeno h krepitvi zmogljivosti za obvladovanje prilagajanja kmetijstva in gozdarstva, spodbujanje kmetijskih praks, ki pripomorejo k blaženju in prilaganju na podnebnim spremembam, zlasti celostnem pristopu na kmetijskem gospodarstvu, tako iz vidika izkoriščanja potenciala namakanja kmetijskih površin ob istočasnem preprečevanju zmrzali, kot preprečevanju vplivov vremenskih pojavov (npr. toča). V rastlinski pridelavi dosledno upoštevanje dobre kmetijske prakse, pri gnojenju moramo ukrepati k zmanjšanju izpustov dušikovih spojin v ozračje. Preprečevati izpiranja in k racionalnega izkoriščanja dušikovih spojin iz tal (ter prestrezanja ogljikovega dioksida, ki se sprošča z mineralizacijo v tleh) s ozelenitvijo skozi vse leto. Na področju živinoreje je potrebno ukrepanje na področju povečanje koncentracije energije v obrokih za prežvekovalce blaži vročinski stres, hkrati zmanjšuje izpuste toplogrednih plinov, gradnja novih in prilagoditev obstoječih hlevov s skladišči gnojevke zunaj hleva blaži vročinski stres in zmanjšuje izpuste toplogrednih plinov, enako pa selekcija živali po robustnosti in dolgoživosti ter pravočasno prilagajanje velikosti črede trenutnim razmeram. Prav tako bo potrebno ukrepanje na področju razogličanja kmetijske in gozdarske proizvodnje, izkoriščanju obnovljivih virov energije in izkoriščanju potenciala geotermalne energije. Spodbujanje gozdarskih praks, ki so hkrati ugodne za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, obsega zlasti ohranjanje razmeroma visokih lesnih zalog, dajanje prednosti rastiščem, prilagojenim domorodnim drevesnim vrstam, zagotavljanje naravne obnove sestojev, preprečevanje gozdnih požarov, ohranjanje zastrtosti tal z rastlinstvom in preprečevanje steljarjenja, hitro saniranje predelov gozdov, ki so bili poškodovani zaradi biotskih ali abiotskih dejavnikov.</p>
4	<p>Ohranitev in obnovitev kmetijskega in gozdnega potenciala po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah</p>	<p>Vnos, ustalitev in namnožitve karantenskih bolezni in škodljivcev rastlin je treba v skladu z evropsko zakonodajo preprečevati. Za določene karantenske bolezni in škodljivce so predpisani ukrepi eradikacije /izkoreninjanja, ki predvidevajo tudi uničenje celotnih nasadov. Za blažitev posledic takih ukrepov je treba tudi v prihodnje zagotoviti določena finančna sredstva ter pridelovalcem zagotoviti ustrezno strokovno pomoč.</p> <p>Ukrepi protipožarnega varstva in varstva pred škodljivci in boleznimi se izvajajo na podlagi (so)financiranja iz državnega proračuna po predpisanih ukrepih iz gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, z obveščanjem javnosti preko opozarjanj na povečana tveganja izbruha gozdnih požarov in pomembnosti varstva gozdov, z dejavnostmi gozdarske inšpekcije in ZGS ter sistemom zgodnjega opažanja požarov v naravi. Zgodnje obveščanje je prav tako pomembno tudi pri opažanju novih invazivnih vrstah, škodljivcev ter bolezni, na katere avtohtone drevesne vrste povečini niso prilagojene. Ukrep se, v skupnem sodelovanju ZGS in Gozdarskega inštituta Slovenije, izvaja na podlagi letnih delavnic izobraževanja zaposlenih na ZGS o novih invazivnih vrstah in škodljivcih ter boleznih, izdaj publikacij in aplikacije Zdrav gozd.</p> <p>Slovenske gozdove so od leta 2014 dalje poškodovale večje ujme, kot so žledolom, vetrolom, gozdni požari in prenamnožene populacije podlubnikov.</p> <p>Z namenom zagotavljanja trajnostnega vira OVE in z namenom ohranjanja in krepitve ekosistemskih, socialnih ter proizvodnih funkcij gozda, se na površinah gozda, poškodovanih v raznih ujmah, stremi k čim hitrejši obnovi sestoja. Čeprav ima naravna obnova zaradi mnogih pozitivnih lastnosti prednost pred umetno, se v primeru težavne in dolgotrajne obnove le ta lahko kombinira</p>

		<p>ali celo nadomesti z umetno. Ukrepi za obnovo ter revitalizacijo poškodovanih gozdov so podani v načrtu sanacije gozdov, ki hkrati določa cilje kot so: preprečevanje sekundarne škode na nepoškodovanih drevesih zaradi podlubnikov in morebitnih drugih škodljivih organizmov, ohranitev kakovosti oziroma vrednosti poškodovanih vrednejših dreves, ohranitev proizvodnega in prilagoditvenega potenciala gozdov na poškodovanih območjih ter zagotavljanje ekoloških in socialnih funkcij gozdov na poškodovanih območjih. Ob sanaciji je potrebno izvajati tudi preventivna varstvena dela pred škodljivci in boleznimi, saj imajo ti ob veliki količini podrtega lesa ugodne razmere za razmnoževanje. Potrebno je zagotoviti ustrezen, podnebno in rastiščem prilagojen sadilni material.</p> <p>Za uspešno izvajanje protipožarne varnosti na območju Krasa in Istre je potrebno izvesti gradnjo in vzdrževanje protipožarnih presek v gozdovih ter s tem omogočiti interventnim gasilskim enotam hiter dostop do požara.</p> <p>Naložbe v preprečevanje posledic podnebnih sprememb in obnavljanje proizvodnega potenciala kmetijske proizvodnje, ki je prizadeto zaradi naravnih ali katastrofičnih nesreč in posledic bolezni ter škodljivcev nakazujejo potrebo po povečanem ustreznih naložb (npr.: namakanja,...) in prilagoditve na kmetijskih zemljiščih.</p> <p>Za preprečevanje škode, ki jo zaradi zvišanja temperature kot posledica podnebnih sprememb povzročajo nekatere bolezni in škodljivci ter zaradi vse večjih omejitev uporabe FFS bo potrebna uvedba alternativnih metod, za kar so potrebne naložbe, kot so npr. protiinsektne mreže ter tudi naložbe v ustrezne stroje in opremo.</p>
5	<p>Povečanje OVE in učinkovita rabe energije pri primarni pridelavi hrane</p>	<p>Povečanje OVE pri primarni pridelavi hrani je mogoče doseči z ukrepi za povečanje razpoložljive biomase (mobilizacija novih virov biomase), in sicer:</p> <p>degradirana zemljišča: V Sloveniji ni kmetijskih zemljišč, ki bi bila v degradirana v tem smislu, da bi bila neprimerna za pridelavo poljščin, ki se lahko uporabljajo v energetske namene.</p> <p>neizkoriščena kmetijska zemljišča: V Sloveniji je po zadnjih podatkih v zaraščanju okoli 25.600 ha kmetijskih zemljišč. Večina teh zemljišč so pašniki in travniki in razpršena zemljišča, ki ne predstavljajo pomembnejšega potenciala za pridelavo poljščin v energetske namene. Razlogi za zaraščanje so predvsem ekosocialne narave. Opuščajo se predvsem zemljišča na območju neugodnih naravnih razmer (npr. pobočja večjih nagibov).</p> <p>ukrepi za uporabo neizkoriščenih njiv za energetske namene: Posebni ukrepi za uporabo neizkoriščenih njiv niso načrtovani. Do leta 2009 so bili kmetje stimulirani z dodatnim plačilom na ha za pridelavo energetskih rastlin, vendar je bilo le to z reformo SKP v letu 2010 ukinjeno. Ustrezna raba kmetijskih površin je stimulirana v okviru I. stebra SKP v obliki proizvodno nevezanih plačil na ha, ki so dodatno pogojena z upoštevanjem pravil navzkrižne skladnosti, ki določa minimalne pogoje trajnostne rabe kmetijskih zemljišč. Kmetje pa so v okviru PRP 2014–2020 še dodatno stimulirani za upoštevanje višjih standardov gospodarjenja z zemljišči in varovanja okolja. Predlog sprememb Zakona o kmetijskih zemljiščih vsebuje tudi določilo, ki poudarja pomen ustrezne obdelave kmetijskih zemljišč in uvaja možnost začasnega upravljanja zemljišč, ki jih lastniki ne obdelujejo. Prav tako je v NEPN zapisano, da se za ta namen se glavni posevki ne uporabljajo, zavedajoč se, da so kmetijska zemljišča namenjena</p>

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

		<p>za pridelavo hrane.</p> <p>□ uporaba primarnih materialov (kot je živalski gnoj) za proizvodnjo energije:</p> <p>Izkoriščanje trajnostno razpoložljive lesne biomase (prednostno ostanki predelave lesno predelovalne industrije, sečni ostanki idr.) je prednostno usmerjeno v uplinjanje lesne biomase z namenom proizvodnje sintetičnega plina in vodika ter injiciranje v plinovodna omrežja z namenom čim manjšega števila energetskih pretvorb in čim manjših izgub razpoložljivega potenciala lesne biomase ter soproizvodnjo električne energije in toplote v industriji, sistemih daljinskega ogrevanja in storitvah, kjer lahko z izkoriščanjem razpoložljive toplote dosegamo največje skupne izkoristke. Potencial za pridobivanje energije iz gozdne biomase je ocenjen na 6.598 GWh toplote in 326 GWh električne energije. S tem bo les prispeval večino toplote (nad 90 %) in približno tretjino električne energije s področja kmetijstva in gozdarstva</p> <p>Živinska gnojila predstavljajo zaradi razmeroma dobro razvite živinoreje precejšen potencial za proizvodnjo bioplina. Teoretični izračun kaže, da bi iz gnoja goveda, prašičev in perutnine lahko proizvedli 315 GWh električne energije in 245 GWh toplote, ta surovina pa je primerna tudi za proizvodnjo bioplina, ki je obnovljiv plin in v prečiščenem obliki primeren za injiciranje v plinovodna omrežja in kot tak lahko nadomesti zemeljski plin. Zaradi razmeroma majhnih kmetij in zaradi njihove razpršenosti je tehnično izkoristljiva le približno ena tretjina tega potenciala, trenutno pa po grobih ocenah izkoriščamo 0,2 % potenciala gnoja goved, 13,8 % potenciala gnoja prašičev in 5,8 % potenciala gnoja perutnine.</p> <p>Primarni materiali, kot je npr. gnoj in gnojnica, se že uporabljajo za proizvodnjo energije.</p>
6	<p>Zagotovitev ustreznega usposabljanja, svetovanja in informiranja o podnebnih spremembah in trajnostni energiji</p>	<p>Iz vrednotenja »Presoja rezultatov Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020« izhaja, da je izvajanje ukrepov ukrepov KOPOP in EK iz PRP 2014–2020, ki prispevata k blaženju učinkov podnebnih sprememb, relativno razširjeno, vendar pa se večina vključenih v te zahteve tega učinka ne zaveda. Zato je treba zagotoviti širše informiranje kmetov o pomenu izvajanja ukrepov za prilagajanje na podnebne spremembe in o podporah, ki jih tej problematiki namenja SKP.</p> <p>V sklopu vrednotenja »Presoja dosežkov in vplivov Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020« pa je bilo ugotovljeno, da je za naložbe v proizvodnjo OVE za lastno porabo zanimanje relativno nizko. Zaradi visokega tveganja naložb, dolgega postopka pridobitve dovoljenj in nižje donosnosti, se podobno nizek interes s strani ciljne skupine pričakuje tudi v prihodnje.</p> <p>Za učinkovito izvajanje ukrepov, ki prispevajo k zmanjševanju negativnih vplivov podnebnih sprememb v kmetijstvu in gozdarstvu ter proizvodnji in rabi trajnostne energije, je treba spodbujati tudi povečanje usposobljenosti kmetijskih svetovalcev o problematiki podnebnih sprememb, povečati dostopnost specializiranih svetovalnih storitev za kmete/gozdarje in zagotoviti učinkovitejši prenos znanja in inovacij v prakso ter o podnebnih spremembah in trajnostni energiji informirati tudi širšo javnost.</p>
7	<p>Zagotovitev ustrezne tehnološke infrastrukture laboratorijev in ustrezne tehnološke in</p>	<p>Za verodostojno diagnostiko v laboratorijih, s katerimi bomo ponazarjali/dokazovali prispevek kmetijstva k zmanjševanju vpliva na podnebne spremembe, je treba zagotoviti učinkovitost in opremljenost laboratorijev ter povečati nabor laboratorijskih metod za določanje bolezni in škodljivcev rastlin. Za izvajanje pravih</p>

<p>kadrovske opremljenosti za namen monitoringa ter zagotavljanja ustreznega nabora analitičnih metod ter krepitev sistema napovedovanja škodljivcev in bolezni rastlin in prognostičnih obvestil ter prenosa znanja v prakso</p>	<p>diagnoz in posledičnega ukrepanja je treba tudi v naprej zagotavljati in usposabljati strokoven kader na tem področju. Laboratorije je treba ustrezno umestiti v mrežo evropskih laboratorijev na tem področju. Z ustreznimi ukrepi zadrževanja, pripravljenimi akcijskimi načrti in simulacijskimi vajami je treba zagotavljati sistem, ki bi potencialne škode zmanjšal na minimum. Prav tako je potrebno okrepiti opazovanje in napovedovanja bolezni in škodljivcev rastlin. Zato je potrebno izboljšati obstoječe modele za napovedovanje bolezni in škodljivcev ter razviti nove, ter posodobiti sistem prognostičnih obvestil (redizajn in mobilna uporaba). Potrebno bo razširiti tudi napovedovanje spomladanske pozebe (zmrzali): aplikativno in tehnološko. V nadaljevanju bo potrebno razviti uporabniku prijazno okolje (portal, lahko kot del integracije v gov.si), na katerem bi združili vse informacije glede novosti na področju varstva rastlin, razmejenih območjih, ter interaktivno povezavo z opažanji (vključitev podatkovne mreže s strani uporabnikov, npr. prijava suma na ŠO) in razviti GIS okolja za ugotavljanje navzočnosti bolezni in škodljivcev (statistični pristopi z opredelitvijo možnih tveganj, interaktivni portal vezan na dejansko rabo oz. ostale baze podatkov, kot so npr. letna prijava pridelave v drevesnicah, matičnih nasadih, zavarovanih prostorih,...).</p> <p>Za ta namen je treba okrepiti delovanje Javne službe zdravstvenega varstva rastlin ter institucij, ki imajo javno pooblastilo na področju zdravstvenega varstva rastlin. Na ta način bi povečali dostopnost specializiranega svetovanja za posamezne kmetijske kulture ter zagotovili učinkovit prenos znanja v prakso vključno z učinkovitimi alternativnimi metodami, ki bi nadomestile uporabo FFS..</p> <p>S posodobitvijo teh sistemov bomo kmetijstvo pripravili na izzive, ki mu predstavljajo vplivi podnebnih sprememb.</p>
--	--

SPECIFIČNI CILJ 5

Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak

OPREDELITEV POTREB

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA IN SWOT ANALIZE
VODE		
1	Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda	Tudi kmetijstvo ima negativen vpliv na stanje površinskih in podzemnih voda. Obremenitve iz kmetijstva vplivajo na ekološko stanje vodnih teles površinskih voda, kjer je zaznano prekomerno obremenjevanje s hranili in FFS. Vplivi kmetijske dejavnosti pa se odražajo tudi na kemijskem stanju podzemnih voda. Nekatera vodna telesa podzemnih voda so preobremenjena z nitrati in FFS ter njihovimi razgradnimi produkti, kar se odraža v slabem kemijskem stanju vodnih teles podzemnih voda. Slabo kemijsko stanje vodnih teles podzemnih voda je značilno za tri vodna telesa podzemne vode v severovzhodnem delu Slovenije (Savinjska, Dravska in Murska kotlina), kjer je kmetijska proizvodnja intenzivnejša. Da bi lahko dosegli boljše stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda, je treba zmanjšati vpliv kmetijstva. Ukrepanje je treba še posebej usmeriti na območja večje kmetijske proizvodnje severovzhodne Slovenije, kjer dobro stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda ni doseženo. To so prispevna območja vodnih teles površinskih voda in vodna telesa podzemnih voda iz predpisa, ki ureja načrta upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja za katera se podaljšujejo roki za doseganje ciljev iz načrtov upravljanja voda. Ukrepanje mora biti usmerjeno predvsem v zmanjšanje vnosa FFS, ki povzročajo nedoseganje okoljskih ciljev, in gnojil, primernejšo obdelavo tal, spodbujanje ozelenitve njivskih površin, preusmeritve v integrirano pridelavo, ekološko kmetovanje, zmanjševanje hidromorfoloških obremenitev, zmanjšanje negativnega vpliva osuševanja zemljišč na stanje voda ipd. Hkrati so lahko pomembne tudi naložbe v učinkovitejšo rabo dušikovih gnojil, skladiščne kapacitete, specialno mehanizacijo, razvoj dopolnilnih dejavnosti, podpora sodelovanju, plačila za območja iz predpisa, ki ureja načrta upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja v skladu z Direktivo o vodah, aktivnosti LEADER ipd.
TLA		

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

2	Ohranjanje kmetijskih in gozdnih tal	<p>Tla so v Sloveniji večinoma dobro oskrbljena z organsko snovjo, ki vpliva na številne lastnosti tal (izboljšuje zračnost in poroznost tal, vpliva na vezavo hranil in nevarnih snovi v tleh, zmanjšuje erozijo tal in predstavlja habitat za številne organizme ter ponor atmosferskega CO₂), vendar pa je na določenih območjih nujna povečana skrb za vzdrževanje in povečevanje vsebnosti organske snovi v tleh. V določenih predelih so tla tudi kislila (zaradi nekarbonatne matične podlage in tudi zaradi izpiranja hranil), kar vpliva na rodovitnost tal, občutljivost za onesnaževanje in na različne rabe tal.</p> <p>Z vidika ohranjanja proizvodnega potenciala tal je treba zmanjšati nevarnost erozije tal, ki je močno prisotna tudi na nekaterih območjih Slovenije. Erozija tal na kmetijskih zemljiščih je predvsem vodna in vetrna in je najintenzivnejša na njivah in v trajnih nasadih (sajavnjaki, vinogradi). Zmanjšanje nevarnosti za erozijo je mogoče med drugim doseči tudi z ustreznejšo obdelavo tal in pokrovnostjo tal. V ta namen je treba spodbujati tudi ohranjanje mejic in drugih krajinskih značilnosti ter neproizvodne naložbe za vzpostavitev mejic na območjih, ki so erozijsko najbolj občutljiva (npr., Ptujsko in Dravsko polje, Dolinsko, Osrednje Dolinsko, Mursko polje, Ajdovsko polje, Vipavsko polje).</p> <p>Na nekaterih kmetijskih območjih je mogoče najti ostanke FFS in njihovih razgradnih produktov v tleh, ki se, tako kot nitrati, lahko spirajo v površinske vode oz. skozi tla v podzemne vode. Kar zadeva vnos mineralnih gnojil in rastlinskih hranil v tla, podatki kažejo, da se je poraba v zadnjih dveh desetletjih precej zmanjšala, še vedno pa je na določenih območjih (severovzhodna Slovenija) ugotovljen največji bilančni presežek dušika. Zato je treba stanje izboljšati in s trendom zmanjševanja vnosa hranil nadaljevati. Da bi lahko ohranili kakovost in biotsko raznovrstnost tal, je treba spodbujati zmanjšanje vnosa oz. v nekaterih primerih prepoved vnosa FFS in mineralnih gnojil ter rastlinskih hranil, spodbujati strokovno utemeljeno gnojenje z organskimi gnojili, izvajanje kolobarja, konzervirajočo obdelavo tal, ozelenitev njivskih površin, ohranjanje biotske raznovrstnosti v tleh ipd.</p>
ZRAK		
3	Zmanjševanje izpustov TGP in amonijaka	<p>Kmetijska dejavnost prispeva k izpustom amonijaka in TGP, zlasti metana in didušikovega oksida. Čeprav so se izpusti teh onesnaževal v zadnjih letih zmanjšali, se še vedno kaže potreba po nadaljnjem zmanjševanju izpustov. K zmanjšanju prispeva izvajanje nadstandardnih sonaravnih tehnologij pridelave, ki zmanjšujejo izpuste TGP in amonijaka, načinov obdelave tal in oskrbe posevkov ter nasadov, ki so usmerjeni predvsem v izboljšanje zadrževanja vode v tleh in rodovitnost tal ter zmanjševanje izgub ogljika iz tal, reje lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje in pridelave sort kmetijskih rastlin, ki jim grozi genska erozija, nadzorovane uporabe gnojil in FFS, gnojenja kmetijskih rastlin z dušikom z namenom izboljšati učinkovitost kroženja dušika na KMG in s tem zmanjšati potrebe po vnosu dušika iz mineralnih gnojil, posledično pa tudi izpuste didušikovega oksida.</p> <p>Možnosti za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak so predvsem v krmljenju obrokov z majhno vsebnostjo beljakovin, v izboljšanju načinov reje in skladiščenja živinskih gnojil ter v uvajanju gnojenja z majhnimi izpusti (npr. gnojenje z vlečenimi cevmi in ne z razpršilno ploščo, na travnikih porazdeljevanje gnojevke v pasovih, na njivah pa vbrizgavanje ali zadelovanje gnojevke v tla), in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> – učinkovitejša reja (manj dušika v izločkih rejnih živali); – pokrivanje skladišč za živinska gnojila, vključno z uvajanjem anaerobnih digesterjev;

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

		<ul style="list-style-type: none"> – povečanje obsega pašne reje; – gnojenje z majhnimi izpusti (živalska gnojila); – zadelava sečnine na njivah; – inhibitorji ureaze in nitrifikacije; <p>drugi ukrepi za učinkovitejše kroženje dušika (povečan obseg gojenja metuljnic, precizno gnojenje, namakanje, ozelenitve, ...).</p>
SPLOŠNO		
4	Spremembe v prostorskem načrtovanju	<p>Dolgoročno je potrebno prostorsko načrtovanje, ki bo upoštevalo ogroženost posameznih območij, saj se bo s stopnjevanjem nekaterih pojavov v povezavi s podnebnimi spremembami ogroženost nekaterih območij še povečala; nekatera pa bodo postala za sedANJI namen kmetijske in gozdarske uporabe povsem neprimerna. Sprememba namembnosti zemljišč zaradi poplavne ogroženosti, plazenja ali ponavljajoče se suše pri nas še vedno ni sprejeta kot uresničljiva in potrebna prilagoditvena poteza.</p> <p>Nujno je zakonsko varovanje najkakovostnejših tal kot neobnovljivega naravnega vira in kmetijskih zemljišč, ki so vse bolj pod pritiskom drugih družbenih potreb, denimo urbanizacija in širjenje prometne infrastrukture na taka zemljišča. Kompromis in določitev prednostnih nalog sta v tem primeru potrebna na najvišjih ravneh odločanja. Temeljita sicer na strokovnih ocenah posledic, učinkov in interakcij, vendar je končna odločitev, ko je treba tehati in izbrati med posameznimi panogami, vsekakor politična. Ker so prostorski posegi navadno dolgoročni, je pri takih odločitvah potrebna še posebna pazljivost in upoštevanje načela najmanjšega tveganja.</p>
5	Vzpostavitev in vodenje celovitega kakovostnega in javnosti odprtega informacijskega sistema za spremljanje vpliva podnebnih sprememb na kmetijstvo in gozdarstvo (npr. suše)	<p>Dejavnosti, povezane s podnebnimi spremembami v Sloveniji, so fragmentirane, nepovezane, neuskklajene in pogosto ad-hoc, to pa izrazito otežuje učinkovito prilagajanje kmetijstva in gozdarstva. Zato so nujni nekateri sistemski ukrepi, ki so jih uvedli že v mnogih državah po Evropi in svetu.</p> <p>Eden od predlaganih ukrepov je tudi vzpostavitev in vodenje celovitega kakovostnega in javnosti odprtega informacijskega sistema za spremljanje vpliva podnebnih sprememb na kmetijstvo in gozdarstvo (npr. suše), ki vključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zgraditev podatkovnika (pridobivanje, sestavljanje in izbor podatkov o kmetijski pridelavi in gozdarstvu, rabi tal, hidrologiji in pedologiji, socialnoekonomski podatki) v obliki GIS za oceno tveganja in ranljivosti regij (katastrskih občin ali drugih prostorskih enot) ter evidentiranje razpoložljivih (še neporabljenih) vodnih virov. Podatkovna zbirka bi se oblikovala po vnaprej določenih standardih: skrbništvo nad njo v sklopu nosilne institucije (MKGP) ter zagotavljanje primerne prostorske pokritosti spremljanja stanja, kakovosti in osveževanja podatkov, pa tudi opredelitev dostopnosti do podatkovnih zbirk drugih inštitucij in njihove uporabe; – krepitev spremljanja stanja in procesov v gozdnih ekosistemih v skladu z mednarodnimi standardi; – krepitev in širitev delovanja Javne gozdarske službe in že obstoječe Poročevalske, diagnostične in prognostične službe za gozd v zvezi s prilagajanjem podnebnim spremembam. <p>Za uspešno prilagajanje podnebnim spremembam bodo potrebni tudi številni ukrepi kmetijske in gozdarske politike ter najverjetnejše spremembe obstoječe zakonodaje. Najpomembnejša naloga je vključitev prilagajanja v izvajanje sedanje in prihodnje zakonodaje ter politik. Nekateri od teh ukrepov, ki se nanašajo predvsem na sektor LULUCF.</p>
6	Zagotovitev ustreznega usposabljanja,	<p>Za učinkovito izvajanje ukrepov, ki prispevajo k zmanjševanju negativnih vplivov kmetijstva na stanje voda, tal in zraka, je treba</p>

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

	svetovanja in informiranja za področje voda, tal in zraka	spodbujati tudi povečanje usposobljenosti kmetijskih svetovalcev o vplivih kmetijstva na vode, tla in zrak, povečati dostopnost specializiranih svetovalnih storitev za kmete in zagotoviti učinkovitejši prenos znanja in inovacij v prakso ter o vplivih kmetijstva na vode, tla in zrak informirati tudi širšo javnost.
7	Zagotovitev ustrezne tehnološke infrastrukture laboratorijev in ustrezne tehnološke opremljenosti za namen monitoringa ter zagotavljanja ustreznega nabora analitičnih metod ter krepitev sistema napovedovanja prognostičnih obvestil	<p>Za namen pridobivanja verodostojnih laboratorijskih analitičnih podatkov s katerimi bomo ponazarjali/dokazovali prispevek kmetijstva k zmanjševanju vpliva na podnebne spremembe, bo potrebno okrepiti učinkovitost laboratorijske analitike.</p> <p>Prav tako je potrebno okrepiti napovedovanja sistema prognostičnih obvestil od vključevanja novih modelov za napoved bolezni in škodljivcev v Sloveniji (razvoj ali validacija obstoječih modelov) do krepitev napoved preko prognostičnih obvestil (redizajn in mobilna uporaba). Potrebno bo razširiti investicijo v napoved pozebe (zmrzali): aplikativno in tehnološko. Trenutno so le tri postaje, ki so vključene v sistem agrometeorološke mreže in so še v fazi preizkušanja. V nadaljevanju bo treba razviti uporabnikom prijazno okolje (portal, lahko kot del integracije v sistem gov.si), na katerem bi dobili vse informacije glede novosti na področju varstva rastlin, razmejenih območjih in interaktivno povezavo z opažanji (vključitev podatkovne mreže s strani uporabnikov, npr. prijava suma na ŠO) in razviti GIS okolja za napoved bolezni in škodljivcev (statistični pristopi z opredelitvijo možnih tveganj, interaktivni portal vezan na dejansko rabo oz. ostale baze podatkov npr. letna prijava pridelave v drevesnicah, matičnih nasadih, zavarovanih prostorih, ...).</p> <p>S posodobitvijo teh sistemov bo kmetijstvo pripravljeno na izzive, ki mu jih predstavljajo vplivi podnebnih sprememb.</p>

SPECIFIČNI CILJ 6

Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

OPREDELITEV POTREB

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA in ANALIZE SWOT
1	<p>Ohranjanje oz. izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst kmetijske krajine, zlasti na območjih Natura 2000</p>	<p>Kljub dejstvu, da Slovenija velja za vročo točko biotske raznovrstnosti v Evropi in kljub izvajanju ukrepov, ki naslavljajo ohranjanje habitatov in vrst, pa biotska raznovrstnost v Sloveniji v kmetijski krajini upada. K temu najbolj prispeva izguba habitatov, ki je posledica netrajnostnega gospodarjenja s prostorom. Iz poročanja po Direktivi o habitatih in Direktivi o pticah za obdobje 2013-2018 je razvidno, da kmetijstvo predstavlja največ groženj in pritiskov za vse tri posamezne skupine – habitatne tipe, vrste in ptice. Ogrožena so predvsem ekstenzivna travišča, ki jih v nižinah ogroža intenziviranje kmetijske rabe, v hribovskih in gorskih predelih pa zaraščanje. V neugodnem stanju sta dve tretjini traviščnih habitatnih tipov. Zaradi negativnega vpliva kmetijstva se zmanjšujejo populacije značilnih ptic kmetijske krajine. Indeks ptic kmetijske krajine je glede na leto 2008 padel za 22,7%. Prav tako se je močno znižal indeks metuljev. Izboljšanje stanja ohranjenosti habitatov travniških vrst in habitatnih tipov, ki so v neugodnem ali slabem stanju, je zato ključnega pomena za obrat negativnega trenda stanja ohranjenosti vrst, vezanih na te habitate in teh habitatnih tipov. Na območjih kjer prihaja do zaraščanja, je treba spodbujati ohranjanje in vzpostavljanje ekstenzivnih kmetijskih praks, na občutljivih območjih, kjer prihaja do intenzifikacije, pa je med drugim treba kmete spodbujati k trajnostnem upravljanju. Ker na območjih Natura 2000 v Sloveniji prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja njihovih habitatov, prostovoljni ukrep KOPOP pa kljub vsem prizadevanjem ni dal rezultatov, bo na določenih, najbolj kritičnih območjih Natura 2000 potrebno uvesti druge vrste ukrepov, kot so obvezni ukrepi v povezavi s plačili v okviru območij Natura 2000. K izboljšanju stanja biotske raznovrstnosti v kmetijski krajini lahko prispeva tudi spodbujanje proizvodnih in neproizvodnih naložb, povezanih z ohranjanjem ustreznih oblik kmetovanja, razvojem dopolnilnih dejavnosti in sodelovanjem.</p>
2	<p>Ohranjanje kmetijske kulturne krajine in krajinskih značilnosti</p>	<p>Krajinske značilnosti so ne samo gonilo biotske raznovrstnosti, ampak imajo tudi kulturno in estetsko vrednost. Zato je ohranjanje habitatov in krajine pomembno tudi za zagotavljanje oz. povečanje ekosistemskih storitev. Krajinske značilnosti zagotavljajo mnoge koristi agro-ekosistemom kot tudi širšemu okolju. Krajinski elementi, povezani s kmetijsko dejavnostjo (npr. mejice, omejki, suhozidi, drevesa, jarki, mokrišča in visokodebelni sadovnjaki), so bistvenega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti v kmetijskih ekosistemih. Poleg tega lahko ugodno vplivajo na kmetijsko pridelavo in dodajanje vrednosti kmetijskim proizvodom.</p> <p>Ohranjanje raznolike krajine, za katero je značilen visok delež polnaravnih življenjskih okolij (habitatov), kot so travišča in mejice, v kmetijstvu pripomore k naravnemu zatiranju škodljivcev, boljšemu opraešanju in odpornosti na podnebne spremembe.</p> <p>Zato je treba zagotoviti, da bodo ukrepi prispevali k izboljšanju biotske raznovrstnosti s pomočjo ohranjanja in obnavljanja polnaravnih habitatov in krajinskih elementov, kot so pašniki,</p>

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

		travniki, drevesa, mejice, skupine dreves, mokrišča in omejki v kmetijski krajini.
3	Ohranjanje ekosistemske storitve opravevanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opravevalcev	<p>Divji opravevalci spadajo med ključne vrste večine kopenskih ekosistemov. 78 % divjih rastlin potrebuje opravevanje žuželk, od njihovega opravevanja pa je odvisnih tudi 84 % kmetijskih rastlin v Evropi. Vrednost opravevanja žuželk v kmetijstvu v Evropi in Sloveniji je ocenjena na 22 milijard evrov, kar predstavlja desetino dohodka od pridelave človeške prehrane. Za Slovenijo 10 % kmetijske proizvodnje pomeni približno 120 milijonov evrov letno.</p> <p>Med divjimi opravevalci prevladujejo divje čebele (čmrlji in čebele samotarke) in muhe trepetavke, medtem ko je prispevek metuljev, hroščev in drugih žuželk manjši. Pestrost opravevalcev povečuje količino in kakovost pridelka, zato je ohranjanje pestrosti opravevalcev pomembno tako za kmetijstvo kot naravne ekosisteme. Vse bo jasno je, da je za zanesljivo opravevanje in ohranjanje biodiverzitete ključnega pomena ohranjanje pestrosti opravevalcev. Ohranjanje vrstno pestrih travnikov je bistven prispevek k ohranjanju opravevalcev.</p> <p>V zadnjem času se v številnih evropskih državah opaža hitro upadanje pestrosti opravevalcev. Glavni razlogi za upadanje populacij opravevalcev so izguba življenjskega prostora zaradi intenzivnega kmetijstva in urbanizacije in s tem povezane izgube prehranskih virov in gnezdišč, FFS, bolezni in podnebne spremembe.</p> <p>Za zagotavljanje opravevanja, ki je pomembno tako za kmetijstvo kot za naravo, je potrebna pestrost opravevalcev. Zato je treba zaustaviti izginjanje divjih opravevalcev in z ustreznimi ukrepi obvarovati njihovo raznolikost ter ohraniti zadostne populacije. Za divje opravevalce je treba zagotoviti hrano in primerna gnezdišča.</p>
4	Ohranjanje oz. izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v gozdovih	V Sloveniji je dolgoletna tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Posledično imamo dobro ohranjenost gozdnih ekosistemov, ki so vključena v posebna varstvena območja ohranjanja biotske raznovrstnosti Natura 2000. Vseeno pa so nekateri manjšinski gozdni habitatni tipi v neugodnem ali slabem stanju. Izvajanje premene smrekovih monokultur se izvaja v premajhnem obsegu. Rastlinojeda divjad zmanjšuje pestrost drevesnih vrst in povzroča poškodbe, zaradi česar je potrebno preprečiti objedanja, saj bo to vodilo v povečanje raznovrstnosti drevesnih vrst v starejših razvojnih fazah. Zaradi objedanja in prevelike selekcije v fazi mladovja prihaja do izgube genetske pestrosti plemenitih listavcev in jelke.
5	Ohranjanje oz. izboljšanje stanja kmetijske biotske raznovrstnosti	Lokalne pasme domačih živali (avtohtone in tradicionalne pasme) in lokalne sorte kmetijskih rastlin (avtohtone in tradicionalne sorte) so pomembne za ohranjanje kmetijske biotske raznovrstnosti. Ker jih sodobnejše in produktivnejše pasme in sorte izpodrivajo, so ogrožene, da bodo izgubljene za kmetovanje. Zato je treba spodbujati njihovo ohranjanje. K temu prispeva podpora za rejo in pridelavo pasem in sort na KMG, kakor tudi podpora raziskovalnim institucijam za pridobivanje podatkov o genskih virih v kmetijstvu, njihovo karakterizacijo in evalvacijo te ohranjanje ex situ in in situ.
6	Zagotovitev ustreznega usposabljanja, svetovanja in informiranja in za področje	Posebno pozornost je treba nameniti povečanju usposobljenosti kmetijskih svetovalcev in kmetov o naravovarstveni problematiki, povečanju dostopnosti specializiranih svetovalnih storitev za kmete in učinkovitejšemu prenosu znanja in inovacij v prakso, kar vse lahko prispeva k uspešnejšemu ohranjanju biotske raznovrstnosti habitatov kmetijske krajine ter genskih virov. O pomenu kmetijstva

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

	naravovarstva	za ohranjanje biotske raznovrstnosti in genskih virov je treba informirati tudi širšo javnost.
--	----------------------	--

SPECIFIČNI CILJ 7

Privabljanje mladih kmetov in spodbujanje razvoja podjetij na podeželju

OPREDELITEV POTREB

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA in ANALIZE SWOT
1.	Izboljšanje starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev	<p>Povprečna starost nosilca KMG je leta 2016 znašala 57 let, kar je skoraj 7 let več od povprečne starosti polnoletnih prebivalcev Slovenije in se ne znižuje. Delež mladih gospodarjev v Sloveniji je manj kot 5%, kar nas uvršča pod povprečje EU–28, kjer je ta delež 6 %. V letih od 2013 do 2016 se je v Sloveniji povprečna starost nosilcev KMG zvišala za eno leto.</p> <p>Delež nosilcev KMG starih pod 35 let se je v obdobju med letoma 2010 in 2016 povečal za 0,3 %, hkrati pa se je delež nosilcev starih med 35 in 44 let zmanjšal za skoraj 2 %, za 2,5 % se je v istem obdobju povečal delež nosilcev starih med 55 in 64 let.</p> <p>Starejši nosilci KMG v povprečju obdelujejo manjša KMG v primerjavi z ostalimi starostnimi skupinami, mlajši nosilci pa imajo večja KMG, tako po obsegu KZU kot po standardnem prihodku. Med mladimi obstaja večja pripravljenost za sodelovanje in povezovanje, tako medsebojno kot z znanstvenimi institucijami. Podatki o številu podprtih mladih kmetov iz naslova podpor za zagon dejavnosti na II. stebru in shem za mlade na I. stebru SKP kažejo na ugoden vpliv podpor k pospešenemu prenosu KMG na mlajše generacije.</p> <p>Tudi v prihodnje ostaja potreba spodbuditi povečanje števila mladih kmetov in s tem ublažiti hitrost povečevanja povprečne starosti nosilcev KMG, oziroma jo zmanjšati. Dodeljevanje podpor mladim kmetom bo prispevalo h generacijski prenovi nosilcev KMG, saj pomembno vpliva na odločitve mladih kmetov za prevzem KMG in nadaljevanje kmetijske dejavnosti in s tem k zmanjšanju izseljevanja v regionalna razvojna središča, hkrati pa k zagotovitvi kvalitetne, lokalno pridelane hrane.</p>
2.	Ustvarjanje novega delovnega mesta	<p>Analiza stanja kaže na dejstvo, da imajo mlajši nosilci večja KMG, tako po obsegu KZU kot po standardnem prihodku kot starejši nosilci. Največji ekonomski obseg proizvodnje imajo nosilci v starostni skupini od 25 do 34 let.</p> <p>Mlajši nosilci KMG so enako izobraženi kot njihovi vrstniki izven kmetijstva, in veliko bolje kot nosilci KMG, ki so stari 41 let in več.</p> <p>Veliko število mladih kmetov ima potrebo in možnost na prevzetem KMG vzpostaviti delovno mesto. Delovno mesto na kmetijskem gospodarstvu zahteva veliko znanj, ter psihofizičnih sposobnosti. Z ustrezno podporo mu bo to omogočeno, hkrati bo imela podpora dolgoročen učinek.</p>
3.	Olajšanje dostopa do sredstev za naložbe	<p>Povprečna starost fizičnih oseb – upravičencev podukrepa M04.1 je 40 let; če je bilo še v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 v ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev vključenih 33 % upravičencev iz ukrepa 112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, pa je v tekočem programskem obdobju v podukrepu M04.1 v starostni skupini do 40 let 57 % upravičencev iz podukrepa M06.1. K privlačnosti podukrepa M04.1 prispeva dodaten delež podpore za mlade kmete.</p> <p>Povprečna neto naložba na kmetijo, katere nosilec je star do vključno 40 let, je 68.180,2 EUR. Medtem, ko je povprečna neto naložba na kmetijo, katere nosilec je star 41 let in več 45.709,0 EUR. Zato sklepamo, da imajo mladi večje potrebe po zagonskih sredstvih in tudi bolj izdatno ter pogumno vlagajo v svoja KMG v začetnem obdobju kmetovanja, svoj vpliv ima pri tem gotovo tudi dodatni delež sofinanciranja.</p> <p>Mladi kmetje vlagajo več sredstev v ureditev in vzdrževanje nepremičnin namenjenih za kmetijsko dejavnost ter nakup nove kmetijske</p>

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

		<p>mehanizacije ter strojne in transportne opreme za prevoz živali in surovin ter v ureditve ali vzdrževanje nepremičnin za kmetijsko dejavnost, nakup pripadajoče opreme za kmetijsko proizvodnjo, ureditev greznic in čistilnih naprav, nakup IKT in strojne opreme, kot upravičenci stari 41 let in več.</p> <p>Pri pridobivanju ugodnih posojil za namen kmetijstva imajo mladi nosilci KMG težave zaradi nedoseganja vstopnih pogojev kreditne sposobnosti, neizkazovanja ustreznega zavarovanja ali nedoseganja vstopnega praga točk. Za olajšanje dostopa do naložbenih sredstev je izkazana potreba po možnosti koriščenja podpore iz naslova zagona kmetijske dejavnosti, ki jo bodo mladi kmetje uporabili kot lastna sredstva pri naložbeni intervenciji.</p>
4.	Dvig usposobljenosti in prenos znanja	<p>Kljub dobri izobrazbi je opazen trend upadanja študentov v višjih strokovnih šolah in še nekoliko bolj učencev v srednjih šolah biotehniške smeri, zaradi česar se kmetijski poklici postopno uvrščajo med deficitarne.</p> <p>Večina (56,5 %) mladih kmetov - upravičencev podukrepa M06.1 ima nekmetijsko formalno izobrazbo, a so pridobili certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije iz kmetijskega ali kmetijstvu sorodnega področja in s tem izpolnili pogoj za vstop v podukrep. Mladi kmetje se zavedajo, da kljub formalno pridobljeni izobrazbi, za uspešno kmetovanje na prevzetem kmetijskem gospodarstvu potrebujejo še dodatna znanja, saj se tehnologije pridelave neprestano spreminjajo, potrebno je prilagajanje na podnebne spremembe in okoljske zahteve kmetovanja, prilagajanje trgu z novimi trženjskimi pristopi.</p> <p>Dobra priprava mladega kmeta za prevzem KMG in dvig usposobljenosti za prevzem KMG sta posebnega pomena, ker gre večinoma za medgeneracijski prevzem in hkrati za prevzem odgovornosti po ohranjanju celovitosti KMG in njenega napredka tudi v odnosu do prejšnjih generacij. V primerih, ko gre za medgeneracijski prevzem, je potrebno mlado generacijo, kot tudi prenosnike osveščati o skupnem bivanju, medgeneracijskem sožitju in preprečevanju konfliktov. Hkrati je pomembno, da se mlade kmete dobro seznanijo z možnostmi dostopa do podpor, pogoji in obveznostmi, ki jih prevzemajo s prejemom podpore. Ne nazadnje je pomembno, da se jih izobrazijo na način, da lahko sami izpolnijo vloge za podporo. Potrebno je tudi izobraževanje s področij: celovitih usposabljanj za bolj uspešno upravljanje KMG, tehnologije pridelave in priraje, digitalizacije v kmetijstvu, podjetništva, trženja, povezovanja, financ in davkov, lažje uvajanje novih tehnologij, varnosti pri delu in predhodna usposabljanja glede možnosti pridobivanja javnih sredstev s področja skupne kmetijske politike.</p> <p>Ena od izkazanih potreb je tudi vzpostavitev novih oblik svetovanj pri Javni kmetijski svetovalni službi za namen medgeneracijskih odnosov na kmetijskih gospodarstvih.</p>
5.	Poskrbeti za prenosnika	<p>Analize dosedanjega izvajanja ukrepov za mlade kmete kažejo, da je pri vsakokratnem javnem razpisu največ prevzemnikov v starostni skupini med 30 in 40 let (52,7 %). Razlog temu je, da prenosniki ob predaji KMG naslednikom, še ne izpolnjujejo upokojitvenih pogojev in zato med njimi obstaja strah, da bi po prenosu KMG ostali socialno nepreskrbljeni.</p> <p>Izkazana je potreba po sodelovanju med prenosnikom in prevzemnikom v okviru dedovanja kmetij. Čeprav je tovrstno sodelovanje le za zadnjih 5 let pred izpolnjevanjem upokojitvenih pogojev prenosnika in čeprav vedno obstaja nevarnost spora med prenosnikom in prevzemnikom, lahko tovrstno sodelovanje pomeni pomemben prispevek k odločanju prenosnikov za zgodnejši prenos KMG na mlajšo generacijo. Hkrati tovrstno sodelovanje omogoči prenos izkušenj, medsebojno pomoči in ohranjanje pozitivnega odnosa med generacijama.</p>
6.	Omogočiti zagon kmetijske dejavnosti novim pristopnikom v	<p>Potencialni obdelovalci zemljišč, predvsem novi pristopniki v kmetijstvo, se pogosto srečujejo s pomanjkanjem podatkov o razpoložljivosti zemljišč za najem ali nakup, kot tudi s pomanjkanjem finančnih sredstev</p>

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

	kmetijstvo	za nakup mehanizacije in opreme za kmetijsko proizvodnjo. Obstajajo opuščene kmetije, katerih kvalitetnejša zemljišča pogosto obdelujejo okoliški kmetje, del zemljišč pa se zarašča, kmetijska poslopja in kmečke hiše pa ostajajo nevzdrževana in propadajo. Po drugi plati pa je prepoznanih vedno več ljudi vseh starosti, ki želijo kmetovati, pa nimajo možnosti. Izkazana je potreba, da se zagonska sredstva dodelijo tudi nosim pristopnikom v kmetijstvo. Le-ti, brez obremenjenosti z mnenjem predhodne generacije, lahko bolj prosto odločajo o ključnih usmeritvah proizvodnje, najpogosteje po temeljiti raziskavi trga, saj se kmetovanja lotijo s podjetniških izhodišč.
--	-------------------	--

SPECIFIČNI CILJ 8

Spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

OPREDELITEV POTREB

Št.	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA IN ANALIZE SWOT
1	Razvoj osnovnih storitev, dvig kakovosti življenja in zagotavljanje infrastrukturnega razvoja na podeželju	<p>Demografske spremembe za podeželje prinašajo številne posledice: območja praznenja prebivalstva, problematiko razvoja obmejnih območij, problem staranja prebivalstva na podeželju, posledice, ki jih imajo demografske spremembe na gospodarstvo in zaposlovanje, problematiko oskrbe in zagotavljanja storitev splošnega ter splošnega gospodarskega pomena, slabšega infrastrukturnega razvoja, opuščanje stavbnega fonda, kulturne krajine in druge negativne posledice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na podeželju, še posebej na območjih praznjenja, je zato potrebno zagotavljati oskrbo vseh skupin prebivalcev z osnovnimi storitvami, s storitvami splošnega in splošnega gospodarskega pomena, kot so npr. zdravstvo, socialno varstvo, javni potniški promet. • Za ohranjanje vitalnosti podeželskih območij je potrebno omogočiti razvoj kulturnih, pristočasnih in drugih dejavnosti ter infrastrukture, predvsem na površinah in v večnamenskih objektih, ki so na podeželju pogosto prazni, brez prave namembnosti. • Potrebno je izboljšati življenjske pogoje v podeželskih skupnostih in tako prispevati k privlačnosti vaškega okolja kot bivanjskega prostora tudi za mlade in potenciala za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti ter na tak način zmanjševati razkorak med regijami ter mesti in podeželjem • Potrebno je omogočiti vlaganja v ohranitev dediščine na podeželju ter omogočiti povezovanje kulturne dediščine in naravnih vrednot z ustreznim razvojem turizma (v povezavi z kmetijstvom, lokalno kulinariko, butične in specializirane oblike,..) in preživljanjem prostega časa, izboljšati kakovost življenja na podeželju za ohranitev poseljenosti in posredno vplivati tudi na večjo gospodarsko vitalnost podeželja. <p>Potrebe se bodo naslavljal preko podpor v obnovo in razvoj vasi po konceptu pametnih vasi, zlasti z uporabo digitalnih rešitev, socialnimi in tehnološkimi inovacijami, sodelovanjem lokalnih akterjev ter po pristopu lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.</p>
2	Socialna vključenost vseh prebivalcev	<p>Kljub splošnemu izboljšanju kazalnikov kakovosti življenja in socialne vključenosti v Sloveniji v zadnjih letih, še vedno pa ostajajo določene ranljive skupine in medregionalne razlike, ki jih je potrebno posebej obravnavati.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Z analizo so bile prepoznane določene ranljive skupine na podeželju ki jim je potrebno omogočiti bolj kakovostno življenje in zmanjšati tveganje za njihovo socialno izključenost. • Na podeželju je potrebno ohranjati heterogeno strukturo prebivalstva predvsem zaradi ohranjanja vitalnosti naselij, preprečevanja njihovega demografskega in fizičnega propada ter razvoja tolerantnosti do socialnih in kulturnih razlik. • Z razvojnega vidika je potrebno prepoznati in aktivirati produktivno zmogljivost teh ranljivih skupin na podeželju (npr. dodatno usposabljanje, formalno in vseživljenjsko izobraževanje, prekvalifikacija, uporabiti njihovo znanje in

		<p>izkušnje) ter jih ustrezno socialno vključiti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potrebno je skrbeti za čim daljše ohranjanje aktivnosti starejših in za čim daljšo dejavno vključenost v domačem (podeželskem) okolju. • Potrebno je povezovati tako institucionalizirane kot deinstitutionalizirane mehanizme za doseganje aktivnega in zdravega staranja ter povezati formalno in neformalno oskrbo starostnikov, kot so npr. oskrba na domu, alternativne oblike varstva starostnikov ipd. • K zmanjšanju socialne izključenosti in socialni integraciji posameznih ranljivih skupin lahko pomembno prispevajo medgeneracijski programi, v katerih se lahko starejši in mladi skozi različne dejavnosti povezujejo, izmenjujejo izkušnje, znanja, s tem pa pridobivajo pomembne socialne in druge veščine ter ohranjajo vrednote. • Za ohranjanje prebivalstva na podeželju, še zlasti mladih, je potrebno izboljšati možnosti za varstvo otrok, za interesne dejavnosti, športne aktivnosti, in družbene stike. • Potrebno je uvajanje inovativnih socialnih storitev in novih oblik mobilnosti (kot je npr. sopotništvo, organizirano spremljanje otrok), da se lokalnim prebivalcem lahko zagotavlja dostopnost do storitev in ohranja njihovo vključenost v družbo, z aktivno mobilnostjo pa se lahko poveča količina njihove dnevne telesne dejavnosti. <p>Potrebe se bodo naslavljalje s projekti EIP ter pristopom lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, pri katerem se lokalno prebivalstvo spodbuja, da aktivno odloča in usmerja razvoj lokalnega območja. S tem se namreč krepi lokalna identiteta, občutek pripadnosti in možnosti vplivanja na razvoj, socialna kohezija med prebivalci, ustvarjajo se pogoji za boljše izkoriščanje endogenih razvojnih potencialov lokalnega okolja.</p>
<p>3</p>	<p>Spodbujanje zaposlovanja podjetništvo podeželju in na</p>	<p>Demografske spremembe ob zmanjšanju generacij mladih v formalnem izobraževanju in dnevnih migracijah in odseljavanju s podeželja za boljšimi pogoji za delo in življenje zmanjšujejo ponudbo delovne sile na podeželju, kar lahko v prihodnosti postane omejitveni dejavnik za gospodarski razvoj. Po drugi strani pa se dosežena stopnja izobrazbe izboljšuje, še posebej žensk, ki na podeželju ne najdejo ustreznih delovnih mest. Stopnja brezposelnosti se po ohlajanju gospodarstva v zadnjih letih in po razglasitvi epidemije COVID-19 povečuje, še posebej med mladimi, pa tudi med starejšimi trajno presežnimi delavci.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za preživetje in vitalnost podeželja je ključno oblikovanje delovnih mest tudi izven kmetijstva, diverzifikacija gospodarskih dejavnosti, in intenzivnejše medsebojno poslovanje med gospodarskimi subjekti. • Problem odseljavanja mladih s podeželja in dnevnih migracij je potrebno reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju, ustavljanjem ugodnega podjetniškega okolja za vse stopnje izobrazbe prebivalcev, tudi za visoko izobražene. • Za pospešitev gospodarskih aktivnosti in podjetniškega okolja je potrebno omogočiti investicije v podjetja. • Zagotoviti je potrebno podporo mikro in malim podjetjem ter kmetijam z dopolnilno dejavnostjo, ki svoj razvoj povezujejo z aktivacijo endogenih potencialov na podeželju in s tem ustvarjajo pogoje za ohranitev obstoječih in vzpostavitev novih delovnih mest, kot tudi dodaten vir dohodka na podeželju.
<p>4</p>	<p>Razvoj krožnega gospodarstva in biogospodarstva na</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uvajanje trajnostnih načel v gospodarstvo v okviru krožnega gospodarstva in biogospodarstva vodi tudi k ustvarjanju novih delovnih mest, zlasti na podeželskih območjih z večjo

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

	<p>podeželju</p>	<p>udeležbo primarnih proizvajalcev v lokalnem okolju. V okviru zasledovanja ciljev iz te potrebe je potrebno zagotoviti podporo različnim vrstam subjektov na podeželju za izvajanje aktivnosti vključene v vsebine krožnega gospodarstva in biogospodarstva (kot npr. ponovna uporaba odpadnih surovin iz kmetijstva, trajnostna raba naravnih virov, npr. vode, razvoj novih procesov in tehnologij za zmanjšanje obremenitev na okolje iz kmetijstva, razvoj novih produktov iz biomasnih ostankov, pridobivanje energije iz OVE idr.). Razvoj krožnega gospodarstva in biogospodarstva na podeželskih območjih se bo podpiralo in naslavljal tako skozi intervencijo v okviru tega specifičnega cilja kakor tudi skozi druge intervencije v okviru drugih specifičnih ciljev saj gre tudi za horizontalni pristop naslavljanja omenjene potrebe.</p>
<p>5</p>	<p>Spodbujanje različnih oblik sodelovanja ter izboljšanje prenosa znanja in ter informiranje deležnikov na podeželju</p>	<p>Na podlagi analize je ugotovljeno, da se vključenost prebivalcev v vseživljenjsko učenje še ni začela povečevati, kar zmanjšuje možnost odraslih za uspešno vključevanje v družbo. Izstopa nizka vključenost nizko izobraženih, starejših in moških v vseživljenjsko učenje, ki zmanjšuje njihove možnosti za vključenost v družbo. spodbujati vključevanje v vseživljenjsko učenje, ki izboljšuje možnosti za vključenost v družbo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za pospeševanje podjetništva na podeželju je potrebno omogočiti dobro poznavanje posebnosti in značilnosti poslovnega okolja, na podeželju pa tudi značilnosti podeželskega prebivalstva in vsekakor tudi posebnosti gospodarske strukture podeželskih podjetij. • Za pospeševanje poslovnega okolja na podeželju je potrebno povečati digitalne spretnosti prebivalstva. • Potrebno je zagotavljati usposobljenost vodilnih partnerjev lokalnih akcijskih skupina, ter jim omogočiti poznavanje različnih področij zakonodaje, javnega naročanja, projektnega dela idr.

SPECIFIČNI CILJ 9:

Izboljšanje odziva kmetijstva eu na potrebe družbe po hrani in zdravju, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, ter dobrobiti živali

OPREDELITEV POTREB

Št	POTREBA	UTEMELJITEV IZ ANALIZE STANJA in ANALIZE SWOT
1	Za bolj skrbno »upravljanje« s protimikrobnimi zdravili/antibiotiki za zdravljenje živali	<p>Cilj je z aktivnostmi in ukrepi ohraniti možnosti učinkovitega zdravljenja okužb pri ljudeh in živalih v okviru neprekinjenih, razširjenih ukrepov za zmanjšanje pojavnosti in širjenja odpornosti mikrobov.</p> <p>Z drugimi ustreznimi ukrepi (primerna oskrba, dobrobit, higiena, ostali bivarnostni ukrepi) je treba skrbeti, da bo potreb po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali čim manj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvajanje aktivnosti opredeljenih s triletnim nacionalnim akcijskim načrtom (2019-2021) v okviru Državne strategije „Eno zdravje“ za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024) za področje kmetijstva oz. veterinarstva - Vzpostavitev spremljanja porabe protimikrobnih zdravil/antibiotikov po živalskih vrstah na gospodarstvih. - Uvedba strokovnih nadzorov, kjer je v rejah živali raba protimikrobnih zdravil/antibiotikov prekomerno visoka - Zagotavljanje stabilnih potrebnih virov za izvajanje aktivnosti predvidenih v Državni strategiji „Eno zdravje“ za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024), s triletnim nacionalnim akcijskim načrtom (2019-2021) za področje kmetijstva in veterinarstva - Ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja za rejce in veterinarje z najnovešimi dognanji.
2	Zmanjšati rabo FFS	<ul style="list-style-type: none"> - Intenzivno vlaganje v raziskave in razvoj za vpeljavo alternativnih metod, ki bodo omogočile zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS. - Razvoj novih sort, ki bodo odporne na bolezni in škodljivce - Okrepiti službo za zdravstveno varstvo raslin v smislu svetovanja glede alternativnih metod v okviru IVR. - Investicije v naložbe, kot so sofinanciranje nakupa specialnih naprav za nanašanje FFS (manjše zanašanje vodi v manjšo porabo FFS), naprav in opreme za nekemično zatiranje plevelov ter ostalih naprav, ki zmanjšujejo rabo FFS. <p>V okviru Skupne kmetijske politike (SKP) bi bilo potrebno vpeljati naslednje ukrepe:</p> <p>v vinogradništvu, sadjarstvu ter hmeljarstvu se finančno podpre uporabo FFS na osnovi mikroorganizmov (biološka sredstva)</p> <ul style="list-style-type: none"> - finančna podpora za biotično zatiranje škodljivcev - vzpodbujenje uporabe protiinsektnih mrež ter vab - v poljedelstvu se finančno podpre sajenje sort , ki so odporne na bolezni in škodljivce - določitev kvot glede porabe FFS po posamezni kmetijski proizvodnji. Kdor porabi manj od te kvote, je finančno nagrajen. <p>Na zmanjšanje rabe FFS bi lahko pozitivno vplivali tudi z naslednjimi ukrepi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s finančno podporo za rabo alternativnih metod namesto rabe

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2021–2027

		herbicidov, kjer obstajajo nekemične metode zatiranja plevelov
3	Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje	<p>Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne razmere ter poudarja dobrobit živali, pridobiva čedalje večji pomen pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Obenem potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo temu, v kakšnih pogojih reje so bile živali vzrejene. Tudi Resolucija »Naša hrana, podeželje in naravni viri po letu 2021« opredeljuje dobrobit živali kot področje rastočega zanimanja javnosti. Prihodnji razvoj živinoreje mora zato temeljiti na izboljšani dobrobiti živali in na zagotavljanju visokih standardov zdravstvenega varstva živali.</p> <p>Različni pogoji reje v konvencionalnih ali alternativnih sistemih, še posebno pri skupinsko uhlevljenih živalih, različno vplivajo na pojav stresa, anomalij v obnašanju, telesnih poškodb, bolezni in drugih odstopanj z vidika dobrobiti živali. Zato bodo intervencije za dobrobit živali usmerjene v neposredne podpore za izvajanje živalim prilagojenih (nadstandardnih) načinov reje, ob tem pa bodo tudi podpore naložbam v živinoreji usmerjene v izboljšanje razmer za rejo živali. in prilagoditev kmetijskih gospodarstev nadstandardnim zahtevam dobrobiti rejnih živali. Potreba po intervencijah za dobrobit živali je izražena v vseh gospodarsko pomembnih panogah živinoreje.</p>
4	Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane	<p>Z ukrepi in vzpodbudami skupne kmetijske politike že sedaj uvajamo ukrepe, ki prispevajo k zmanjšanju odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano. Ti ukrepi so preko investicij v sodobne hladilnice, pakirnice, skladišča, povezovanje primarnih proizvajalcev, digitalizacijo proizvodnih procesov, novimi tehnologijami proizvodnje in preciznim kmetijstvom. Poleg tega osveščamo in spodbujamo javne zavode, da v okviru zelenega javnega naročanja dajejo pozornost lokalni in trajnostno pridelani hrani, saj s tem lahko prispevajo k manj izpustom in izgubam hrane ter odpadni hrani. V okviru Šolske sheme sadja in mleka ter projekta Tradicionalni slovenski zajtrk, je izobraževalna tema za otroke in organizatorje prehrane tudi zmanjševanje izgub in odpadne hrane. Potrošnike skozi različne informativne digitalne kanale osveščamo o rokih trajanja hrane (uporabno do/porabiti najmanj do), ter kako lahko v vsakdanjem življenju zmanjšajo količino odpadne.</p> <p>S ciljnim ukrepi skupne kmetijske politike (verige vrednosti, inovativni tehnološki sistemi v primarni proizvodnji, inovacije v živilski industriji, sodobne tehnologije skladiščenja, učinkovita logistika, investicije v sodobne industrijske obrate in proizvodne tehnologije, ki ohranjajo vire in zagotavljajo, da se surovine čim bolj izkoristijo (krožno gospodarstvo), osveščanjem in izobraževanjem vseh deležnikov v verigi ter vzpodbujanjem inovacij, je treba nadaljevati tudi v prihodnje. Prav tako je potrebno nameniti pozornost in sredstva za raziskave in prenos znanja za trajnostne proizvodnje in porabe hrane. Pripravlja se tudi Strategija za manj izgub in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano.</p>